

TREI SUTE ȘAPTE ZECI ȘI CINCI DE ANI DE LA MOARTEA LUI MIHAI VITEAZUL

„Acum, în mod limpede, oricine poate vedea câtă muncă și osteneală am îndurat șapte ani de-a rindul, și câtă slujbă am făcut creștinătății... Iar acum am ajuns la acest capăt (...) pierzînd și bogății, și soție, și copii; și dacă aș fi pierdut totul din pricina vrăjmașilor nu m-ar durea atîta, cît mă doare fiindcă au fost făptuite de aceia de la care nădăjduiam și așteptam ajutor și razim. În vremea aceasta, se poate vedea că n-am cruțat nici cheltuieli, nici osteneală, nici singe, nici însăși viața mea“.

TÎRGOVIȘTE
8 August 1976

SUB BOLTA MĂNĂSTIRII DEALU

EMILIAN MALCIU

...Celui adormit prin mișelească vrere i-au fost evocate gîndul, vitejia, demnitatea, învățătura, viața, și s fîrșitul, în chiar ziua împlinirii a trei sute șapte zeci și cincii de ani, Duminecă 8 August 1976, amară și duiosă reculegere, asasinarea lui Mihai Vodă Viteazul petrecîndu-se în noaptea de sîmbătă spre duminică 9 August 1601, în tabăra sa de la Turda.

Încununînd istoria neamului prin toate faptele și vitejiile sale, și peste acestea prin cumpănirea și echilibrul laolaltă a țărilor românești dăruind primele raze ale poporului român întregit, sub licărul de candelă a mormîntului din Mănăstirea Dealu — Mihai Viteazul trebuia evocat și pomenit. P. S. Episcop vicar Roman Ialomițeanul a oficiat în ctitoria străbunilor voievozi serviciul divin împreună cu un sobor de preoți din partea Patriarhiei și Mănăstirii Dealu. La invitația m-hiei Eufrasia Poiană a răspuns Prof. Univ. Academicianul Ștefan I. Ștefănescu, directorul Institutului de Istorie al Academiei RSR, participînd împreună cu alți istorici, redactori și cercetători din acelaș Institut. Prezența oamenilor de cultură, profesorii și istorici din Tirgoviște, elevi ai liceelor din Tirgoviște, grupuri numeroase de vizitatori în pronaosul și în incinta mănăstirii au asistat cu emoționantă atenție impresionanta solemnitate a evocării. Au trecut veacuri — dar epopeea lui Mihai Viteazul s-a simțit și părea avea în ziua împlinirii a trei sute șaptezeci și cincii de ani de

la asasinarea eroului. Pagini de zbuciumată istorie s-au deschis la lumina mormintului său, au emoționat sufletele, au luminat gândurile înspre trecutul năzuințelor tuturor românilor. Comemorarea morții lui Mihai Viteazul la Mănăstirea Dealu n-a subliniat doar un fragment din istorie ci a arătat o strălucire plină de cult, de demnitate, și de contemplare a unor documente limpezi, statornice în viața acestu popor; a însemnat memoria perpetuă a generațiilor, a însemnat iubirea pentru faptele, pentru osemintele care nu putrezesc. După oficierea serviciului divin a vorbit Prof. Univ. Academicianul Ștefan Ștefănescu, arătând întreaga pietate deapururea păstrată, însoțind generațiile pe drumul aprig dar glorios al părintelui UNIRII pământurilor românești, înfăptuire care întotdeauna ne-a chemat și ne rămîne către acest sublim.

„Prezidiul Academiei de Științe Sociale și Politice și Institutul de istorie „N. Iorga“ se asociază frumuseții gândului acestui sfânt lăcaș, lăcaș de cult și de cultură, de a comemora împlinirea a 375 de ani de la moartea celui intrat în conștiința posterității ca „Viteazul“, — înfăptuitor, el cel dintîi, al marelui vis de unire a țărilor române.

M-rea Dealu — păstrătoare a relicvei sfinte a neamului, care este capul lui Mihai —, și-a legat pe veșnicie numele de cel al lui Mihai, de idealurile pentru care s-a ridicat și a suferit supliciile unui odios asasinat, făcînd să triumfe ideea de unitate românească, eroul de la Călugăreni.

Această idee, cu sensul ei adînc popular, era nutrită de tot ce era înaintat în societatea românească. O dovedește, printre altele inscripția în limba românească de pe piatra tombală a voievodului“.

„Sfetnicul credincios al lui Mihai, care a fost Radu Buzescu, și soția lui Preda, fiica banului Mihalcea, devotat și el lui Mihai în tot ce a întreprins, au ținut să fie gravat textul :

Aici zace cinstitul și răposatul capul creștinului Mihail, Marele voievod, ce au fost domn Țării Românești și Ardealului și Moldovei : cinstitul trup zace în Cîmpii Tordei, și, cînd l-au ucis nemții au fost 7109 (1601) în luna lui Aug. 8 zile : această piatră o-u pus jupan Radu Buzescu i jupanița ego Preda.

„Inscripția, prima inscripție în limba română pe o piatră tombală domnească — pînă atunci asemenea inscripții erau în slavonește — este edificatoare pentru nivelul de înțelegere de către contemporanii lui Mihai a sensului operei ilustrului domnitor pentru destinele românilor. Apropiatii domnului și-au dat seama — și urmași luminați aveau să ridice la nivel de postulat gîndirea lor — că Mihai Viteazul a definit un măreț program politic, a orientat năzuințele românilor și le-a fixat țelul. Faptul că, în ciuda duratei ei foarte scurte opera marelui domn s-a impus ca simbol al luptei pentru unitate, e dovada cea mai sigură că ea a exprimat o aspirație fundamentală a poporului român. (...) Opera lui Mihai, întocmai ca un far luminos, a orientat luptele românilor spre împlinirea idealului național“.

„În anii de grea încercare pentru poporul nostru, Mihai Viteazul a fost o călăuză, un imbold la rezistență și îndemn la luptă; numele și pilda lui au întărit energiile populare și au dus la victorie. Încrederea în forța exemplului lui Mihai, respectul față de rămășițele lui pămîntești, au fost atît de mari încît atunci cînd — în fața ofensivei germane — ființa statului era în primejdie, din îndemnul lui N. Iorga capul lui Mihai, pentru a nu fi pradă și eventual distrus de invadatori, a fost transportat la Iași și depus la Mitropolia Moldovei, și readus printr-o impresionantă procesiune, cu popasuri la locuri de mare rezistență istorică: Ruginoasa, Mircești, Mărășești, și depus la locul de vecinică odihnă, de aici, de la M-rea Dealu. Se petrecea această solemnitate în luna august 1920. Strateg de proporții geniale, om politic și diplomat de mare anvergură, românească și europeană, marcînd un punct culminant al luptei poporului român de a ieși la lumină din negura veacurilor și de a-și ocupa locul ce i se cuvine pe globul pămîntesc, Mihai Viteazul apare azi, la împlinirea a 375 de ani de la moartea lui, în contururi aureolate, personificînd ideea de independență și unitate a poporului român, atît de scumpă inimilor noastre. Omagiînd figura marelui voievod, magnetic și polarizant de strădani românești, omagiem jertfa, care a generat forța marilor acte politice de la 1859, 1877, 1918 și 1944. Omagiem, totodată, pe cei care știu să păstreze mereu nestinsă făclia bunelor noastre tradiții. Omagiem vrednicia slujitorilor acestui lăcaș care a fost, este și va fi mîine, mai mult decît azi loc de pelerinaj pentru toți care gîndesc și prin faptele lor slujesc înaltele idealuri ale măreției României Socialiste“.

Plină de dar sufletesc a fost deasemeni evocarea M. Eufrasia Poiană, prin conținutul și emoționanta întrezărire plină de pietate către viața și imaginea Voievodului care a știut să unească țara prin atîtea greutăți, nu distrugînd glorios ci creînd înțelept în credința și în istoria neamului Unirea Românilor :

„(...) Sîntem datori pentru conștiința și sentimentele naționale să fim aici, pentru o împreună săvîrșire a pomenirii morții Voievodului, împlinindu-se azi 375 de ani de la crima săvîrșită în tabăra de la Turda prin asasinarea primului Domn al Țărilor Românești unite. Îndrăzneala gîndului, curajul vitejesc al realizării „pohtei ce a pohtit-o“, înmănușarea Românilor într-o singură țară, l-au făcut degrabă — prin nesinceritatea și trădarea aliaților, jertfă pe altarul țării. Din tumultul dramatic al vitejiilor lui, al înfăptuirilor lui, țara a rămas cu pietatea jertfirii lui, dăruirea muceniciei lui Mihai trecînd peste canoanele voievodale obișnuite, trecînd peste văzduhuri, pentru că Unirea Românilor sub Mihai Vodă Viteazul avea să rămînă cel mai profund ecou, cea mai profundă stare sufletească a istoriei noastre, un clocot național care avea să încununeze iarăși țara, tot la Alba Iulia 1920. De trei sute de ani „Capul“ își căuta „trupul“, și numai împreunîndu-se pămînturile românești într-o singură țară, „jertfitul“ și „înfăptuitorul“ și-a găsit odihna. În acest mormînt Mănăstirea Dealu îl păstrează pe Mihai Viteazul cu duio-

**Biserica Mănăstirii Dealu
unde se află mormintul lui Mihai Viteazul**

Statuia lui Mihai Viteazul

şenie şi pietate, doar sufletul Voievodului pornind cu acelaş gând către acei care urmîndu-i sirguinţa îşi sprijină iubirea, munca, devotamentul, neclintirea datoriei faţă de hotarele strămoşeşti pe stilpii de biruinţă ai lui Mihai Vodă“.

În parcul din faţa clopotniţei Comitetul de Partid al Municipiului Tîrgovişte a ridicat bustul în bronz al lui Mihai Viteazul. O remarcabilă sculptură a lui Teodor Panait redînd chipul Voievodului a cărui privire resemnată împotriva soartei revarsă acea lumină a mărturisirii foarte apropiată destinului său aspru. Din privirea statornicită în bronz se revarsă poate mîhnirea spre ţărîna veşnică a celui asasinat. Un bust, ca o tîlmăcire caldă, comunicabilă, înfăţişarea Voievodului fără nicio agitaţie violentă— simbolizînd mai precis voinţa de chemare în sine. O sculptură mai mult lirică cu tonalitatea aceluî înţeles adînc care ar rosti, cunoaşteţi-vă, voi urmaşi ai acestei UNIRI !

În ziua de 18 August, primarul Municipiului Tîrgovişte, tovarăşul Constantin Motoroiu a împlinit solemnitatea dezvelirii bustului şi a comemorării lui Mihai Viteazul. La căderea mantiei albe tăcerea chipului de bronz s-a revărsat în sufletele celor de faţă — adîncă şi bogată. Pionieri şi elevi cu braţele pline de gladiole albe şi trandafiri roşii au alergat să le depună pe treptele soclului. Tovarăşul Constantin Motoroiu a rostit cuvîntul evocator amintind de nesfirşitul puterilor lui Mihai Viteazul întrerupte prin trădare şi asasinat, dar din înţelesul înfăptuirilor lui a rămas răsunetul spre viitorul unirii tuturor românilor.